

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Vår dato: **30 NOV 2009**
Vår ref.: NVE 200801974-21 kv/firh
Arkiv: 312 / 032.2
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Finn Roar Halvorsrud
22 95 98 53

Org.nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
7694 05 08971

Jørpeland Kraft AS - Søknad om overføring av vann fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk, Strand kommune, Rogaland

NVEs innstilling

Etter en samlet vurdering av søknaden, tilleggssøknaden, høringsuttalelsene, kommentarene til uttalelsene samt befaringer, har NVE kommet til at fordelene og nytten ved overføring av Solheimsåna slik som foreslått i alternativ B, er større enn ulempene for allmenne og private interesser. Dermed er vassdragsreguleringslovens § 8 oppfylt. NVE anbefaler at Jørpeland Kraft AS får tillatelse til å overføre vann fra Solheimsåna etter § 8 i vassdragsreguleringsloven på de vilkår som følger vedlagt.

NVE mener det ikke er behov for å gi tillatelse etter oreigningsloven da tiltaket får tilstrekkelig hjemmel til ekspropriasjon etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1.

Innhold

NVEs innstilling	1
Søknad	2
Uttalelser til søknaden	4
Alternativ utbyggingsplan	9
Uttalelser til den alternative utbyggingplanen	11
Jørpeland Kraft AS sine kommentarer til tilleggssuttalelsene	12
NVEs kommentarer og vurderinger	15
NVEs vurdering	16
NVEs konklusjon	20
Kommentarer til vilkårene	20
Kommentarer til manøvreringsreglement	21

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Jørpeland Kraft AS, datert 02.06.2008:

"Søknad om konsesjon for overføring av vann fra Solheimsåna og Jøssangåna i Strand kommune til planlagt Jøssang Kraftverk

Jørpeland Kraft AS ønsker å overføre vann fra fallet mellom nedre Moslitjørn og Botneffjorden i Strand kommune i Rogaland fylke.

Etter vassdragsreguleringsloven, søkes det om:

- tillatelse til å overføre vann fra Solheimsåna og Jøssangåna til tilløpstunnel for Jøssang kraftstasjon*

For det tilfelle at vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1 ikke gir tilstrekkelig hjemmel til ekspropriasjon av grunn og rettigheter for det planlagte tiltaket, søkes det etter oreigningsloven av 23. oktober 1959 om:

- tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for etablering og drift av anleggene, slik behovene går frem av vedlagt kartutsnitt og tekniske beskrivelse, og i den utstrekning det ikke oppnås minnelige avtaler.*
- samtykke til forhåndstiltredelse*
- samtykke til å benytte allmannastevning*

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte konsesjonssøknad samt rapport for biologisk mangfold."

I det følgende refereres innledningen til søknaden. Søknaden med tilhørende rapporter følger innstillingen som vedlegg.

"1. Innledning

1.1 Om søkeren

Jørpeland Kraft AS er et kraftselskap som eies av Lyse Produksjon AS (66,7 %) og Scana Steel Stavanger AS (33,3 %). Scana Steel Stavanger AS er Norges eneste spesialstålverk og er et heleid datterselskap av Scana Industrier AS. Lyse Produksjon AS, som eier og driver en rekke kraftverk, er et heleid datterselskap av Lyse Energi AS.

Jørpeland Kraft AS eier det eksisterende kraftverket i Jørpelandselva med tilhørende fallrettigheter. Jørpeland Kraft AS fikk 15. desember 2006 konsesjon for å fornye og utvide produksjonen i vassdraget ved å bygge en ny kraftstasjon ved Jøssang og en mindre stasjon ved eksisterende stasjon i Jørpelandselva. Konsesjonen ble i hovedsak gitt i tråd med det omsøkte "kombinasjonsalternativet".

1.2 Begrunnelse for tiltaket

Planene om overføring må ses i sammenheng med den gitte konsesjonen for bygging av Jøssang kraftverk. Jøssang kraftstasjon som plasseres i fjell ved Botnsfjorden innerst i Idsefjorden, skal utnytte fallet mellom Dalavatn og Botnsfjorden. Inntaket til Jøssang kraftverk etableres like oppstrøms utløpet fra Dalavatn, mens utløpet skal være i sjøen ved Notvik. Overført vann fra Solheimsåna kan tas inn på inntakstunnelen til Jøssang kraftstasjon via planlagt svingesjakt.

Overføringen vil gi en produksjonsøkning i det planlagte kraftverket på 6.7 GWh/år, til en beregnet utbyggingspris på 1,19kr/kWh.

Overføring av vann fra Solheimsåna ble ikke vurdert i kombinasjonsalternativet, siden en betydelig del av det feltet som nå omsøkes overført (2,0 km²), var planlagt overført via Buksetjørnene til Svortingsvatn. Under Olje og energidepartementet sin konsesjonsbehandling ble imidlertid konsesjon ikke gitt for denne overføringen. Departementets begrunnelse for å ikke tillate overføring av Buksetjørnene til Svortingsvatnet var at dette ville påvirke et regionalt friluftsområde og medførte reduksjon av et verdifullt inngrepsfritt område. Overføringen kunne videre medføre at en regionalt sjelden planteart som vokser ved Asdøltjørn, myrkråkefot, utryddes. Den overføringen det nå søkes om gjelder et annet og mer berørt område, og vil etter søkers mening i liten grad berøre de problemstillinger som lå til grunn for departementets vedtak.

Overføring av Moslifeltet/ Solheimsåna/ Kaldalstjørn til Jøssang/Dalavatn er dermed ikke tidligere vurdert etter vannressursloven.

1.3 Geografisk plassering av tiltaket

Utbyggingsområdet ligger i Strand kommune i Rogaland fylke, med Jørpeland som administrasjonssenter. Tiltaksområdet ligger ca. 20 km i luftlinje øst for Stavanger (Figur 1), og adkomsten til området går via fergeforbindelse. Kart over nedbørfeltet og situasjonskart er vist i Figur 2 og Figur 3.

Selve tiltaket berører vassdraget mellom Moslitjørnene og Jøssangmyrane (Solheimsåna) og strekket mellom Jøssangmyrane og Botnfjorden (Jøssangåna). I tillegg berøres også bekken fra Kaldalstjørna.

1.4 Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Det totale feltet som søkes overført er på 7.38 km² hvorav Kaldalsfeltet utgjør 0,65km² og feltet som overføres via inntak i Solheimsåna 6.73 km². Feltet som overføres fra Solheimsåna vil således omfatte litt under halvparten av feltet i Jøssangvassdraget som ved utløpet i fjorden er på ca. 15 km². Ved Moslivatnet ligger 20-30 hytter, og det er bilvei frem til vestenden av Moslivatnet. Områdene fra inntak og ned til Preikestolveien og Jøssangmyrene er omgitt av skog med skrint jordsmonn og hovedsakelig grov blokkmark og noe bart fjell. Videre ned mot Jøssang og Botnfjorden er det blanding av myrområder, kulturmark og noe dyrka mark. Ved Jøssangmyrane er Preikestolen Camping lokalisert ved elvekanten. Midtre deler av vassdraget er stedvis kanalisert for å hindre erosjon.

Kaldalstjørna drenerer i dag til Jørpelandselva.

Vassdraget krysses av bilveger 4 steder. Solheimsåna krysses av vegen til Preikestolshytta, mens Jøssangåna krysses av riksveg 13, samt lokale veger ved Jøssang og Jøssangmyrane. Rett øst for Jøssang krysser en 132 kV linje Jøssangåna, mens en 11 kV linje krysser den samme åna noe lenger øst. Hverken Solheimsåna eller Jøssangåna er regulert, men i nabovassdraget Jørpelandsåna har det vært kraftproduksjon siden 1920-tallet.

Grunneiere i området er i gang med planlegging av minikraftverk i vassdraget (Solheimsåna). I

tillegg foreligger et prosjekt som er fritatt for konsesjonsbehandling av NVE i 2002. Dette kraftverket er ikke utbygd.

1.5 Sammenligning med øvrige felt/nærliggende vassdrag

Noen omfattende sammenligning med vassdrag i distriktet er ikke gjort, men det er grunn til å trekke fram at ingen av de påviste naturtypene i influensområdet virker spesielt sjeldne eller unike for regionen. Noen få av artene i området er fåtallige og sjeldne og det er registrert et felt med en lokalt viktig naturtype ved Kalddalstjørn. Kalddalsbekken renner gjennom et område som er registrert som gammel barskog og langs et naturbeitemarkområde. Rent topografisk har Solheimsåna i sammenligning med mange andre vassdrag i regionen små høydeforskjeller og har ikke fossefall i likhet med feltene langs Lysefjorden litt lenger øst. Åna ligner mer på vassdragene som drenerer felt like inn for kystlinjen mot nord. Fossefall finnes imidlertid i Jøssangåna, men her beholdes vanntilførselen fra mer enn halvparten av opprinnelig tilsigsfelt.”

Uttalelser til søknaden

Søknaden ble sendt på høring 1. juli 2008 med høringsfrist 15. oktober 2008. Nedenfor er uttalelsene NVE mottok. NVE mottok søkers kommentare til høringsuttalelsene i brev datert 12.11.2008. Søkers kommentar er gjengitt under hver enkelt høringsuttalelse nedenfor.

Strand kommune fattet følgende vedtak 10.09.2008:

”Strand kommune er positiv til at det blir gitt konsesjon for overføring av Solheimsåna til Jøssang kraftverk slik som omsøkt.

Som en del av konsesjonsbehandlingen vil Strand kommune likevel be NVE spesielt vurdere:

- *å øke kravet til minstevannføring i Solheimsåna utover 33 l/s i sommerhalvåret*
- *å gjennomføre avbøtende tiltak der Solheimsåna krysser fylkesvegen til Preikestolhytta slik at virkningen av redusert vannføring blir minst mulig*
- *å sette nødvendige vilkår til konsesjonen slik at naturinngrep og andre konsekvenser av tiltaket blir mest mulig redusert”*

Det ble også fremmet et tilleggsforslag som gikk ut på å legge en tunnel direkte fra inntaket og ned til tunnelen mellom Dalavatnet og Jøssang kraftverk. Grunnen til at forslaget ble fremmet var for å unngå at Kaldalsområdet ble berørt. Dette forslaget ble nedstemt.

Søkers kommentar:

Å øke minstevannføring kan ikke forsvares økonomisk i følge søker. Det påpekes at Solheimsåna består av grov ur mange steder og at minstevannføringen dermed må økes relativt mye for å gi et visuelt bilde av økt vannføring i elva.

Søker vurderer muligheten for å anlegge terskler for å skape et vannspeil der fylkesvegen krysser Solheimsåna.

Fylkesmannen i Rogaland skriver i brev av 19.09.2008 at de anser dette som en bit-for-bit utbygging og mener NVE bør avvise søknaden på prinsipielt grunnlag. De ville gått imot Jørpelandsutbyggingen hvis denne overføringen hadde vært inkludert i den opprinnelige søknaden i 2004. De mener videre at kraftproduksjonen på 6-7 GWh er for lav til at inngrepene kan forsvares.

Fylkesmannen trekker frem at en utbygging vil påvirke landskapet i negativ retning rundt ankomstruta til Preikestolen der Solheimsåna krysser Preikestolveien, bl.a. ved at Jøssangåna vil bli tørrlagt/sterkt redusert med den følge at Jøssangfossen blir kraftig redusert.

Fylkesmannen mener også at en utbygging vil gi mange negative konsekvenser for Kalddalstjørn og det urørte området rundt og foreslår følgende avbøtende tiltak:

- Tilstrekkelig minstevannføring gjennom hele året, samt slipp av alt vann fra 1. mai til 31. august
- Kalddalen må ut av prosjektet

Søkers kommentar:

Mener en utbygging ikke vil føre til tørrlegging av Jøssangåna eller Jøssangfossen, og påpeker at prosjektet legger opp til at ca. 50 % av feltets tilsig beholdes. Søker bemerker også at alternativet de kommer med vil gi færre inngrep enn de småkraftplanene som foreligger.

I Kalddalstjørn vil vannstanden forbli som i dag, dermed vil en unngå erosjon slik fylkesmannen frykter. Det vil bli mer vanngjennomstrømming, noe søker hevder vil gi bedre betingelser for ørret. De vil tilføre gytegrus i den planlagte kanalen. Søker mener at ved godt arbeid vil den nye fossen ned til Kalddalstjørn, samt den nye kanalen, fremstå som nye landskapselementer som ivaretar inntrykket av uberørt natur.

Rogaland fylkeskommune fattet følgende vedtak 21.10.2008 i Fylkesutvalget:

- ” 1.Rogaland fylkeskommune går inn for at det gis konsesjon som omsøkt.
- 2.Rogaland fylkeskommune tilrår at overføringen av Solheimsåna skjer uten framføring av ny vei til inntakspunktet.
- 3.Rogaland fylkeskommune forutsetter at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven, jfr. saksforelegget.”

Fylkeskommunen bemerker i sin saksutredningen at det ikke er kjente automatisk fredete kulturminner eller nyere tids kulturminner innenfor selve tiltaksområdet, men at det finnes to kulturminner i nærområdene. Dette er husmannsplassen Selemork i Jørpelandsvassdraget og Lunnarstøl ved Jøssangåna.

Videre understreker de at ved ev. funn ved utbygging, skal Rogaland fylkeskommune straks varsles og alt arbeid stanses inntil vedkommende myndighet har vurdert funnet jfr. Lov om kulturminner § 8, 2. ledd.

Søkers kommentar:

Til punkt 2 sier søker at det er nødvendig med relativt store maskiner for å få etablert inntaksterskel i Solheimsåna på grunn av mye ur. Søker mener en permanent vei, som er tilpasset terrenget, i dette tilfellet er vel så skånsomt for naturen som å ikke anlegge en vei. Det er allerede en vei opp til noen hytter i nærheten av elva, dermed vil det ikke være nødvendig å etablere mer enn 200 meter ny vei.

Det er allerede en sti der den planlagte traseen skal gå. Søker bemerker også at en ny vei er viktig for lønnsomheten i prosjektet.

Søker legger til at både den lokale speidergruppa og grunneierne i området er positive til ny vei. NVE har ikke mottatt høringsuttalelse fra grunneiere.

Den Norske Turistforening (DNT) fremhever i sin uttalelse i brev av 28.11.2008 at Preikestolen-området er av nasjonal verdi, både for friluftsliv og turisme samt at området er foreslått som nasjonalpark. DNT poengterer at Solheimsåna, som de aller fleste krysser på vei til Preikestolen, vil miste mye av vannføringen og at Jøssangåna får halvert vannføringen ved Jøssangfossen.

De er også meget negative til at Kalddalstjørn blir tatt med i en ev. utbygging. I følge DNT vil dette inngrepet føre til at vannstanden vil heves og varieres, noe som vil være uheldig for Kalddalstjørn som er en nøkkelbiotop med stort mangfold av vannlevende insekter.

Videre bemerker DNT at feltarbeidet til fagrapporten om virkninger på biologisk mangfold, som fulgte med søknaden, ble utført i vinterhalvåret og at rapporten dermed ikke kan ha fanget opp arter som finnes der.

DNT peker på at utbyggingen vil omfatte to uregulerte elver. Siden dette foregår i et område hvor det nesten ikke finnes uregulerte vassdrag igjen mener DNT at dette må tas særskilt hensyn til, og viser til St.meld. 37, 2000-01 samt to regjeringserklæringer om å bevare urørte vassdrag.

Søker kommentar:

Det legges opp til å anlegge terskler der Solheimsåna krysser veien til Preikestolen for å skape et vannspeil. Igjen minner søker om at det er mye grov ur i elva som gjør at vannet er lite synlig om sommeren. Søker er av den oppfatning at tiltaket vil være til liten sjenanse for turistene.

Søker er også klar over at det er fremmet et forslag fra Naturvernforbundet om opprettelse av Preikestolen nasjonalpark. Søker bemerker at status for dette arbeidet er ikke kjent og pr. i dag er ikke det omsøkte tiltaket i konflikt med eksisterende verneområder.

Overføringen vil tilføre Jøssang kraftverk en økt produksjon på 6,7 GWh. Siden byggingen av Jøssang kraftverk er kostbar vil denne kraften styrke prosjektet. Videre mener søker at overføringen av Solheimsåna er et godt prosjekt på grunn av:

- Øker produksjonen av fornybar energi uten ytterligere installasjoner.
- O/U-prosjekt
- Begrensede arealinngrep, intet behov for ny kraftstasjon eller høyspentlinjer
- Moderate virkninger for naturmiljø og samfunn

Søker mener at prosjektet ivaretar områdets biologiske mangfold og friluftsliv

Jørpelandselvas venner består av Naturvernforbundet i Strand, Strand og Forsand Turlag, Vesterlen krets av Norges speiderforbund og Strand jeger- og sportfiskarlag. I brev av 10.09.2008 har de følgende konklusjon i sin uttalelse:

”...

Oppsummering

Søknad om overføring av vann fra Solheimsåna via Kalddalstjørna
Friluftisorganisasjonene finner det naturlig å gi vår uttale i to deler angående utbyggingssøknad.

Utbygging i Kaldal, Kaldalstjørna og Selemorkområdet

Friluftsansisasjonene går med dette sterk imot alle inngrep som berører Kaldal, Kaldalstjørna og Selemorkområdet. Rent teknisk er det ingen problemer med å overføre vann direkte fra Solheimsåna til Jøssang Kraftverk uten å gå via Kaldalstjørna. Dette var foreslått allerede i 1983 av lyse Kraft. Med et kraftpotensiale på bare 0,4 GWh rettferdiggjør det ikke på noen måte de planlagte inngrep innen nøkkelbiotop og uberørt natur, i et mye brukt område for friluftsførmål.

Utbygging i Solheimsåna med direkte overføring av vann til Jøssang Kraftverk

Det er ikke enkelt for friluftsansisasjonene å godta en overføring av Solheimsåna til Jøssang Kraftverk. Vi er frustert over utbygger som ikke har akseptert at det allerede er gitt en konsesjon i Jørpelandsvassdraget der Jøssangvassdraget ble tatt ut fra utbyggingsplanene for halvannet år siden. Vi mener også hensynet til satsing på turisme i Preikestolområdet og nasjonal turistvei må veie tung når en vurdering av overføringen skal gjøres av NVE.

Krav til utbygger ved direkte overføring av vann fra Solheimsåna

Anlegg ved kote 365 m, inntaksterskel i Solheimsåna må drives veiløst.

Minstevannføring nedstrøms inntaksterskel i Solheimsåna må settes høyere enn 0,33 l/s. Ikke bare i sommerhalvåret men hele året.

Redusert terskelbygging for bekkeløp ved bru over Solheimsåna ved vei mot Preikestolhytta.

Alle de tusener av turister som årlig kommer til regionen vår, kommer med et formål.

Nemlig det å oppleve urørt natur der elver, bekker og fosser er utemmet.

Regionen er allerede sterkt belastet med inngrep i vår vassdragsnatur. All videre utbygging vil være med på å underbygge naturopplevelse for fastboende, turister og videre turistsatsing."

Søkers kommentar:

Om utbyggingen av Kaldalstjørn sier søker at området ikke vil bli påvirket i særlig grad mht. friluftsliv, jf. rapporten gjort av Naturforvalteren AS. Søker påpeker også at Speidergruppa stiller seg positive til tiltaket, i motsetning til det Jørpelandselvas venner hevder. Søker sier videre at området i dag ikke blir brukt i den grad om vinteren slik det ble gjort tidligere.

Om Solheimsåna der den krysser veien til Preikestolen, se kommentar til fylkesmannen.

Søker kan ikke se at det er snakk om rødlistede arter som har blitt lokalisert ved Kaldalstjørn, men sjeldne arter. Det vil også legges opp til et vannstands nivå som i dag uten store svingninger, men økt vanngjennomstrømning. Således mener søker at inngrepet ikke vil påvirke lav- og moseartene rundt tjernet. Søker tror også at etableringen av en foss i nordvendt retning kan skape grunnlag for fuktloevende arter utover det som forekommer i dag.

Søker vil vurdere avbøtende tiltak hvis en ev. utbygging vil være en trussel for den rødlistede lavarten *Pachyphiale carneola* som ble funnet i Solheimsåna.

Småkraftentreprenørane kommer med følgende uttalelse i brev av 04.09.2008:

"Den framlagte søknaden inneber at eit fall på omlag 85m ikkje vert nytta, idet vatnet vert ført til Dalavatnet som ligg på 300m mot Måslivatnet som ligg på 385m. Med å nytta heila fallpotensialet har me kome fram til langt høgare produksjon: Basert på same vassmengder som Jørpeland Kraft as, vil me frå Måslivatnet ned til Jøssangmyrå, eit fall på 270m, med ei lett regulering i Måslivatnet innan dei naturlege flaumvariasjonane, oppå ein produksjon på 6,5 GWh.

Vidare kan me med ikkje å føra vatnet vekk i tillegg ha eit aggregat ved sjøen på Jøssang, med eit fall på 110m få ein produksjon på 5 GWh. Totalt vil me ha ein produksjon på omlag 11,5 GWh. Det er omlag 85% meir energi enn JK oppnår,. Mange inngrep vil òg forsvinna samanligna med JK sine planar og heile

Jøssangmyrå vil vera urørt som vassdrag, bortsett frå litt flaumreduksjon. Nå er det slik at JK har ingen avtale med grunneigaren om fallrettane, slik NVE vanlegvis sett krav om før søknader vert vurderte.

Me undrast på korfor denne søknaden er prioritert når fallavtale ikkje ligg føre. Me har òg gjeve tilbod til grunneigarane, men me har tatt omsyn til at dei ville avventa ei avklaring på eigartilhøva før dei ville skriva nokon kontrakt og me finn det lite interessant å senda inn ein søknad som vil bli lagt sist i køen. Me vil derfor be om at NVE avventar JK sin søknad til fallrettane er fordelte og avtale ligg føre om kven som kan nytta desse og slik at grunneigarane kan forhandla med andre enn JK.

Me forventar ei rask tilbakemelding frå NVE om dette, evt om NVE vil ha meir informasjon, slik at me kan koma i rett posisjon avtalemessig med grunneigarene og ikkje verta blokkerte av at JK får løyve utan at det vert vurdert opp mot vårt forslag."

Søkers kommentar:

Søker er ikke enig med Småkraftentreprenørane at deres prosjekt er mer skånsomt. De lister opp tre hovedpunkter:

"Fossefallet nedstrøms Jøssangmyra vil kun få en vannføring lik pålagt minstevannsføring ved Småkraftentreprenørane sitt utbyggingsalternativ. Ved Jørpeland Kraft sitt prosjekt vil over 50 % av opprinnelig tilsigsfelt beholdes, og vil dermed påvirke blant annet Jøssangfossen i mindre grad.

Vannveien for kraftverk nr.1 er planlagt som nedgravet rørgate, der traseen vil være godt synlig fra veien til Preikestolhytta ved kryssningspunktet mellom fylkesveien og Solheimsåna.

Det må bygges to nye kraftstasjoner, og trolig må nye høyspentlinjer etableres for å knytte kraftproduksjonen til eksisterende nett. Ved tiltakshavers prosjekt unngår en dette ved at vannet overføres til Jøssang Kraftverk."

Søker bemerker videre at de har en god dialog med grunneierne og at de stiller seg positive til prosjektet. Men det foreligger ennå ikke en avtale på grunn av at eierforholdene til fallrettighetene langs Solheimsåna ikke er avklart. Søker håper at disse skal være avklart innen kort tid.

Strand Jørpeland speidergruppe sier i sin uttalelse i brev av 15.10.2008 at de er positive til søknaden. De har i tillegg tre punkter som de ønsker skal tas med i den videre planleggingen.

- De kunne tenke seg at terskelen som må bygges ved inntaket kan fungere som en sikker bro over Solheimsåna ved høy vannføring, og at den utstyres med rekkverk.
- At veien som er planlagt anlagt kan brukes av Speidergruppa for transport av utstyr til Speiderhytta. De vil ikke at den skal åpnes for allmenn ferdsel.
- Hvis det blir aktuelt med helikoptertransport i anleggsperioden er det ønskelig for dem å ev. samkjøre transportbehov med utbyggers.

Søkers kommentar:

Søker ser ingen grunn til at vei og terskel ikke skal kunne benyttes av Speidergruppa og stiller seg positive til at tiltaket kan være med å lette tilgjengeligheten for brukere av området.

Riksantikvaren har ingen merknader, og overlater uttalelse angående kulturminner til fylkeskommunen.

Bergvesenet har ingen merknader.

Kystverket har ingen merknader.

Alternativ utbyggingsplan

1. juli 2009 ble sluttbefaring av prosjektet gjennomført hvor alle som hadde uttalt seg i saken ble invitert. I løpet av denne befaringen ble det diskutert mulighetene for en alternativ utbyggingsplan. Søker forslo da å se nærmere på et alternativ som innebærer å ta vannet rett fra Solheimsåna og ned i tilløpstunnelen til Jøssang kraftverk. Det nye alternativet, kalt alternativ B, ble diskutert av de fremmøtte på befaringen. Lyse Produksjon AS sendte inn en beskrivelse av planene den 3. juli 2009 som er gjengitt nedenfor:

"Svingesjakt og overføring av Solheimsåna - alternativ B

Det ble gjennomført befaring onsdag 1. juli 2009 som et ledd i NVEs behandling av konsesjonssøknaden om overføring av vann fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk. Den omsøkte planen, alternativ A, innebærer å føre vann fra inntak i Solheimsåna i ca. 300m nedgravde rør i retning Kalddalstjørn. Videre føres vannet gjennom en naturlig bratt kløft med lengde ca. 60m, og derfra i en ca 100m lang, 1-2m bred og inntil 1m dyp kanal som etableres gjennom en myr med innløp i Kalddalstjørn. Like nedstrøms utløpet av Kalddalstjørn (i Kalddalsbekken) er det forutsatt etablert en enkel terskel og inntaksanordning slik at vannet ledes ned i svingesjakten til Jøssang kraftverk.

Det kom i alt inn 11 høringsuttalelser ved høring av konsesjonssøknaden. Av uttalelsene fremkommer det fra Fylkesmannen i Rogaland, Jørpelandselvas venner og Den Norske Turistforening at Kalddalstjørn vurderes som særlig konfliktfylt i forhold til biologisk mangfold og friluftsliv. Om NVE skulle gi konsesjon for overføring krever alle de tre instansene at Kalddalstjørn må tas ut av planene. Dette ble også kommentert av partene under befaringen. For å imøtekomme dette kravet ble det under befaringen drøftet et alternativ B der tunnel/sjakt føres helt frem til inntak i Solheimsåna, og ikke via Kalddalstjørn.

Jørpeland Kraft har tidligere vurdert etablering av riggområde og driving av tunnel fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk og ikke funnet dette lønnsomt. Det er imidlertid en mulighet nå å drive tunnelen innenfra tunnelsystemene til Jøssang kraftverk mot Solheimsåna. All tunnelmasse transporteres ut gjennom eksisterende tunnelsystem for Jøssang kraftverk og deponeres på Scana sitt industriområde sammen med de øvrige tunnelmassene fra kraftverket. En samkjøring av tunnelsystemene for Jøssang kraftverk og Solheimsåna forutsetter imidlertid en rask avklaring av konsesjonsprosessen. "

Alternativ B - tunnel og sjakt helt frem til inntak i Solheimsåna

Alternativ B kan utføres på en teknisk og økonomisk forsvarlig måte som vist i de 3 vedlagte tegningene.

I forlengelse av eksisterende vei etableres en enkel ca. 200m lang vei frem til aktuelt inntaksområde i Solheimsåna på kote ca. 345, om lag 250m nedstrøms det omsøkte inntaksområdet i alternativ A.

En lav terskel med lengde ca. 20m og inntakskonstruksjon kan etableres i betong på fjell i dagen, se Figur 2. Inngrepene vil bli mindre omfattende enn i inntaksområdet for alternativ A der det er ur i elveleiet over en bredde på ca. 40m. Det etableres også arrangement for minstevannføring.

Fra tilløpstunnelen forutsettes det vekseldrift ved at det sprenges en tunnel med lengde ca. 800m og stigning 1:6 i retning Solheimsåna. Fra inntaksområdet og ned til tunnelen bores et ca. 270m skrått (ca. 45 grader) pilot hull. Borkakset fra pilotboringen tas hånd om i en etablert slamlagune oppstrøms damaksen. Deretter monteres en borekrone på enden av borestrengen nede i tunnelen, og sjakten rømmes (bores) opp til ønsket diameter opp mot inntaksområdet. Borkaks fra oppboringen transporteres ut gjennom tilløpstunnelen forbi kraftstasjonen.

Biologisk mangfold, landskap, friluftsliv, jord- og skogbruk etc.

Det er tidligere utarbeidet to fagrapporter av Ecofact (tidligere Naturforvalteren) på bakgrunn av konsesjonssøkt alternativ A (via Kalddalstjørn). Den ene rapporten tar for seg biologisk mangfold, mens den andre er en samler rapport som omtaler landskap, friluftsliv, jord- og skogbruk med mer. Rapportene dekker Solheimsåna med influensområde fra planlagt inntak nedstrøms Moslivatn og ned til sjøen, trasè og influensområde for planlagt overføring via Kalddalstjørn, samt utløpsbekk fra Kalddalstjørn som renner ut i Jørpelandsåna med influensområde. Aktuell lokalitet for inntak alternativ B inngår dermed i det området som allerede er utredet.

I fagrapportene fokuseres det blant annet på:

- Redusert vannføring nedstrøms planlagt inntak i Solheimsåna. Dette vil gjelde også for alternativ B, men med noe kortere strekning med redusert vannføring (ca. 250m). Etter samløpet med bekk fra Gydaalen vil åna (her kalt Jøssangåna) beholde over halvparten av opprinnelig tilsigsfelt. Alternativ B vil medføre et mindre dominerende inntak da det ved lokalitet for dette alternativet er fjell i dagen, samt at tilkomstvei blir kortere.*
- Kalddalsområdet: I området i og rundt Kalddalstjørn er det i rapportene omtalt verdier i forhold til biologisk mangfold (flora & fauna) som gjør området verdifullt. I tillegg beskrives kvaliteter i forhold til blant annet friluftsliv og landskap. Ved en overføring som i alternativ B unngår en dette området, og dermed er ikke problemstillingene knyttet til dette området lenger aktuelle.*

Ved å velge alternativ B fremfor alternativ A unngås altså alle inngrep frem til og ved Kalddalstjørn; dvs. nedgravde rør, kanalisering i myr, ingen øket vanngjennomstrømning i Kalddalstjørn, terskel/inntak/svingesjakt ved utløp av Kalddalstjørn. For øvrig blir inntakskonstruksjonen for alt. B mindre som følge av gunstigere grunnforhold med fjell i dagen. Lengde for ny vei frem til inntaket blir mer enn halvert. Helikoptertransport i forbindelse med boring av svingesjakt og etablering av inntak/terskel utgår.

Gjennomføring, kostnader og fremdrift

Pågående arbeider med kraftstasjonen og tilløpstunnelen er pr i dag ca. 1 mnd. foran framdriftsplanen. Driveforholdene nærmere Dalavatn er mer usikre enn den delen som er drevet hittil, hvilket kan medføre forlenget byggetid for tilløpstunnelen.

Marginal utbyggingskostnad for å bygge kombinert svingesjakt/inntak i Solheimsåna (alternativ B) sammenlignet med kun svingesjakt (uten inntak i Solheimsåna) er ca. 2,5-3 kr/kWh. Men lønnsomheten for inntak av Solheimsåna vil være helt avhengig av at byggingen starter så snart som mulig høsten 2009 for å unngå at byggingen forsinker oppstart av Jøssang kraftverk. En eventuell forsinkelse av idriftsettelse vil medføre kostnader på ca. 5 mill. kr. pr. mnd. Inntak av Solheimsåna (alternativ B) medfører at tunnelen blir over 500m lengre enn for omsøkt alternativ A.

Arbeidene i kraftstasjonen ligger altså godt an etter fremdriftsplanen og det er viktig å få tilløpstunnelen og svingesjakt/inntak Solheimsåna samtidig ferdigstilt for å unngå ekstrakostnader (i hovedsak produksjonstap.) Tilløpstunnelen er nå sprengt helt inn til

avgreningspunktet for alternativ B. Det er derfor av stor betydning at avgjørelsene kan fattes raskt slik at de driftsmessige omlegginger for tunneldriften kan iverksettes. Hvis dette kan legges til grunn i konsesjonsbehandlingen, ønsker Jørpeland Kraft at alternativ B velges som hovedalternativ. Konsesjon for etablering av inntak med veiatkomst i Solheimsåna bør foreligge innen 2009 hvis forsinkelser og derved tap skal unngås."

Uttalelser til den alternative utbyggingplanen

Som nevnt ble det nye alternativet diskutert på sluttbefaringen. NVE ba da om at de tilstedeværende skulle sende inn en uttalelse hvor synspunkter om alternativ B ble fremmet. Alle fikk også tilsendt beskrivelsen av planene per e-post 3. juli 2009.

Strand kommune skrev i sin tilleggsuttalelse i brev 07.07.2009 at de anser inngrepet i naturen og konsekvensene av den alternative planen som betydelig mindre enn den omsøkte. De anbefaler dermed at overføringen av vann fra Solheimsåna til Jøssang Kraftverk blir gjort etter den alternative løsningen.

De kommenterer også at første gang saken var oppe til behandling i kommunestyret kom det inn et tilleggsforslag som gikk ut på å ta vannet direkte fra Solheimsåna og til tunnelen. Dette forslaget fikk 12 av 29 stemmer og falt. Men kommunen gjør oppmerksom på at fokus på å bevare Kalddalstjønn har hele tiden vært tilstede.

Fylkesmannen i Rogaland skriver i brev av 02.07.2009 og 17.08.2009 at begge alternativene vil påføre betydelige ulemper for allmenne interesser. De går derfor i mot begge alternativene. Fylkesmannen mener også at alternativ B skal søknadsbehandles som alternativ A, med tilhørende forhåndsundersøkelser og høringsrunde, for å ivareta ryddighet og rettssikkerhet i søknadsbehandlingen. Videre mener Fylkesmannen at prosjektet vil frarøve Jøssangåna mesteparten av vannet og synes dette er svært uheldig med tanke på nærheten til Preikestolenområdet.

Fylkesmannen påpeker også at saksgangen som har vært i denne saken gir forvaltningen store utfordringer når det gjelder å foreta gode og helhetlige vurderinger.

Det understrekes at vassdragsnaturen er en viktig del av opplevelsen for besøkende til Preikestolenområdet, og at Preikestolen er en hjørnestein innenfor turistnæringen som gir betydelige inntekter. Fylkesmannen ber om at NVE tar dette med under vurderingen av samfunnsnytt ved en utbygging.

Hvis det blir gitt konsesjon til alternativ B, påpeker Fylkesmannen at spørsmålet om minstevannføring ikke er tilstrekkelig omtalt. Av hensyn til naturverdiene bør det slippes tilstrekkelig med minstevannføring hele året og av hensyn til landskapsverdien bør det være naturlig vannføring i perioden 1. mai til 31. august.

Naturvernforbundet i Strand (NIS) skriver i brev av 04.07.2009 at de går inn for alternativ B hvis det gis konsesjon til prosjektet. De synes det er svært viktig at Kaldalsområdet ikke røres og mener derfor at alternativ B kan aksepteres.

Hvis det gis konsesjon mener NIS at NVE bør sette en del betingelser.

- Slukeevnen må ikke gå over 1,5 m³/s.
- Minstevannføringen må være stor nok til å ivareta det biologiske mangfoldet.
- Anleggsveien til inntaket må fjernes når anleggsperioden er over.
- Det bør ikke etableres terskler i elveløpet der Solheimsåna krysser Preikestolveien.

NIS påpeker videre at saksgangen fra søkes side har vært uryddig og anser dette som en bit for bit utbygging, og ber om at NVE avviser ev. fremtidige tilleggsøknader i Jørpelandssvassdraget.

Jørpelandselvas Venner skriver i brev av 06.07.2009 at de kan akseptere alternativ B hvis NVE gir konsesjon. Hovedgrunnen er at Kaldalsområdet forblir urørt.

Videre oppfordres NVE til å sette strenge krav til minstevannføring for å opprettholde det biologiske mangfoldet i elva og mener at den foreslåtte minstevannføringen på 33 l/s er for lav. De er også skeptiske til at det etableres terskler der Solheimsåna krysser Preikestolveien og frarår inngrep bortsett fra enkel opprydding ved brua. De mener også at anleggsveien inn til inntaket må fjernes når anleggsperioden er over.

Jørpelandelvas Venner påpeker at saksgangen har vært uryddig og uheldig. De mener saken burde vært avvist av NVE i første omgang og at ev. fremtidige tilleggsøknader bør avvises.

Strand Jørpeland speidergruppe skriver i brev av 02.07.2009 at de foretrekker alternativ B da dette vil gi færre og mindre inngrep. De presiserer at hvis det blir gitt konsesjon for alternativ A, er det viktig at det blir bygget en terskel som er minst mulig synlig, samtidig som den kan brukes til å krysse elva.

De mener også at en ev. anleggsvei ikke bør være åpen for allmenn ferdsel.

Jørpeland Kraft AS sine kommentarer til tilleggsuttalelsene

Jørpeland Kraft sendte inn sine kommentarer den 19. august 2009. De er gjengitt nedenfor.

"Innledning

Jørpeland Kraft AS (tiltakshaver) har søkt konsesjon for overføring av vann fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk (her kalt alternativ A) i Strand kommune. I høringsinnspill til konsesjonssøknaden er det fra noen instanser fokusert på natur- og friluftsverdier i Kaldalsområdet, og at dette området må utelates ved en eventuell overføring av vann fra Solheimsåna. På sluttbefaring 1. juli i år lanserte Jørpeland Kraft en alternativ overføring (her kalt alternativ B). Ved alternativ B utelates overføring via Kaldalstjønn, ved i stedet å overføre vann direkte fra Solheimsåna til Jøssang svingesjakt via boret sjakt/tunnel. Aktuell lokalitet for inntak alternativ B er ca 250 m nedstrøms opprinnelig planlagt inntak, og inngår i det området som allerede er utredet. For nærmere beskrivelse av alternativ B vises det til brev fra Lyse/Jørpeland Kraft til NVE datert 3. juli 2009.

Bakgrunn for søknad

Det har fremkommet en del kritikk til prosessen rundt konsesjonssøknaden for overføring av vann fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk. Tiltakshaver ønsker her kortfattet å svare på denne kritikken:

I den opprinnelige konsesjonssøknaden for Jørpelandsutbyggingen fra 2004 var en stor del av feltene som har sin avrenning til Solheimsåna tatt med via overføring av Troppevatn og Buksetjønnene. En overføring av vann fra Solheimsåna slik som vist i konsesjonssøknad fra juni 2008 var dermed ikke aktuell. I NVE sin innstilling til konsesjonssøknad for Jørpelandsutbyggingen fra desember 2005 ble det anbefalt at Troppevatn ikke ble overført, da en slik overføring ble vurdert til å ha negative virkninger for friluftsliv, naturverdier og landskap i området rundt Troppevatn. I sin behandling av konsesjonssøknaden i 2006 sluttet Olje- og energidepartementet (OED) seg til NVE sin innstilling med å ta ut Troppevatn. I tillegg kom OED til at også overføring av Nedre Buksetjønn til Svortingsvatn skulle tas ut på grunn av negative virkninger i området rundt Buksetjønn. Resultatet av sluttbehandlingen og endelig konsesjon ble presentert for Jørpeland Kraft i desember 2006.

I løpet av første halvdel av 2007 pågikk det detaljplanlegging og prosjektering for de ulike anleggsområdene i Jørpeland prosjektet. I forbindelse med dette arbeidet var det flere forhold som gjorde at overføring av vann fra Solheimsåna kom på dagsorden. Ett forhold var at det ble avklart at svingesjakt for tilløpstunnel til Jøssang kraftstasjon også kunne fungere som tunnel for å overføre vann fra Solheimsåna, noe som ble vurdert til å være en meget god samfunnsøkonomisk løsning. I tillegg så kom det frem at grunneiere langs Solheimsåna som hadde egne planer om å bygge ut Solheimsåna og Jøssangåna i småkraftverk, var interessert i å leie ut fallrettighetene til tiltakshaver. Overføringen som det nå søkes om vil, etter tiltakshavers mening, i liten grad berøre de problemstillinger som lå til grunn for departementets vedtak for Troppevatn og Buksetjørn. Med grunnlag i det som er angitt over valgte tiltakshaver tidlig på høsten 2007 å utarbeide konsesjonssøknad for overføring, og arbeid med ulike miljøutredninger ble igangsatt. I løpet av høsten 2007 og våren 2008 var tiltakshaver i løpende dialog med NVE og Strand kommune i sakens anledning, og planene ble presentert for ulike interesseorganisasjoner lokalt. Konsesjonssøknaden ble som nevnt oversendt til NVE i juni 2008.

Jørpeland Kraft sine kommentarer til innkomne uttalelser - alternativ B

Høringspartene som deltok på sluttbefaring 1. juli 2009 har fått muligheten til å uttale seg til alternativ B. Jørpeland Kraft har mottatt følgende uttalelser til kommentar:

- Strand kommune
- Fylkesmannen i Rogaland
- Naturvernforbundet i Strand
- Jørpelandselvas Venner
- Strand Jørpeland speidergruppe

Strand kommune

Tiltakshaver registrerer at Strand kommune anbefaler alternativ B for overføring av vann fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk. Videre viser Strand kommune til kommunestyrevedtak av 10.09.08 i forbindelse med behandling av konsesjonssøknad for Solheimsåna. Vedtaket har tiltakshaver tidligere kommentert i brev til NVE, og viser derfor til disse.

Fylkesmannen i Rogaland

Fylkesmannen stiller seg undrende til at tiltakshaver søker om et prosjekt uten hensyntaken til andre interesser. Tiltakshaver stiller seg uforstående til en slik påstand. Konsesjonssøknad for overføring av vann fra Solheimsåna er utarbeidet i henhold til strenge krav om å belyse konsekvenser av planlagt tiltak. Utredningene som er lagt til grunn i konsesjonssøknaden viser at virkningene av tiltaket er moderate. Konsesjonssøknad med vedlagte utredninger har vært på bred høring.

I forhold til alternativ B mener Fylkesmannen det vil være formelt feil å gi konsesjon til dette alternativet uten egen søknad og vanlige forhåndsvurderinger fra utbyggers side.

Fylkesmannen mener derfor at alternativet ikke kan sluttbehandles før eventuell søknad og utredning fra Jørpeland Kraft foreligger. Tiltakshaver har vanskelig for å forstå

Fylkesmannen sine argumenter om at overføring av vann fra Solheimsåna etter alternativ B ikke kan sluttbehandles uten ny søknad. Alternativ B er en teknisk løsning der mesteparten av anleggene plasseres inne i fjellet, og som også Fylkesmannen bemerker så faller de fleste av inngrepene i terrenget bort ved denne løsningen. Elve/bekkestrekninger som blir fraført vann blir kortere og steder der det blir inngrep i terrenget blir redusert både i antall og i omfang.

Tiltakshaver kan ikke se at alternativ B omfatter tiltak i områder som ikke allerede er grundig belyst i foreliggende konsesjonssøknad med vedlagte utredninger. Tiltakshaver stiller seg dermed undrende til Fylkesmannen sitt ønske om at det bør utarbeides ny konsesjonssøknad for alternativ B.

I sin uttalelse sier Fylkesmannen at prosjektet vil fraføre mesteparten av vannet fra Jøssangåna. Dette stemmer ikke. Imidlertid vil mye av vannet fraføres Solheimsåna på strekningen fra inntaket og ned til samløpet med åna fra Gydaalen. Mye av denne strekningen består av grov ur, noe som medfører at vannspeilet store deler av året renner nede i ura og i liten grad er synlig. Jøssangåna (nedenfor samløp mellom Solheimsåna og åna fra Gydaalen) vil etter tiltakshavers beregninger fortsatt beholde mer enn halvparten av dagens vannføring ved en realisering av prosjektet.

Naturvernforbundet i Strand

Naturvernforbundet i Strand (NIS) mener at alternativ B bør aksepteres og støtter dette forslaget hvis NVE tilrår konsesjon for overføring av vann fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk. Tiltakshaver tar dette til etterretning, og synes det er positivt at NIS støtter opp om alternativ B om NVE tilrår konsesjon.

NIS påpeker at det bør settes betingelser til en eventuell konsesjon som omhandler slukeevne, minstevannsføring, veg til inntak og eventuelle terskler i Solheimsåna der vegen til Preikestolhytta krysser Solheimsåna. Slukeevne kommenteres av tiltakshaver her. For de øvrige betingelsene som nevnes av NIS vises det til konsesjonssøknad, høringsuttalelser til denne og kommentarer fra tiltakshaver til høringsuttalelsene.

I forhold til slukeevne skriver NIS at denne bør være maksimalt 1,5 m³/s. I brevet fra Lyse/Jørpeland Kraft til NVE datert 3. juli 2009 står det at alt. B kan utføres med en høyere slukeevne enn alt. A. Økt slukeevne vil gi økt kraftproduksjon og lavere flomvannføring i Solheimsåna/Jøssangåna. Omsøkte slukeevne på 1,5 m³/s i alt. A var basert på en teknisk/økonomisk optimalisering av overføringskapasiteten i et 300 m langt nedgravd og tilnærmet horisontalt rør som skulle overføre vannet fra Solheimsåna til kløften over Kalddalstjørn. En øking av slukeevnen utover 1,5 m³/s ville betinge en økning av rørdiameter utover 0,8 m hvilket ikke ville vært lønnsomt. I alternativ B derimot føres vannet i Solheimsåna direkte inn i svingesjakten som blir skråboret med en diameter på 2,44 m. Denne diameteren er nødvendig for å gi tilløpssystemet til Jøssang kraftverk tilstrekkelig stabilitet. Som en følge av dette kan inntakskapasiteten økes utover 1,5 m³/s uten kostnadsøkning for vannveien. Det er derfor lønnsomt å øke inntakskapasiteten utover de omsøkte 1,5 m³/s. Inntakskonstruksjonen må uansett utformes slik at den overfører maksimalt den slukeevne som blir fastsatt.

Tiltakshaver registrerer at NIS stiller seg kritisk til at søknad om overføring av vann fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk kommer kort tid etter at tiltakshaver fikk tildelt konsesjon for Jørpelandsutbyggingen. Tiltakshaver viser her til avsnitt over "Bakgrunn for søknad" der dette belyses.

Jørpelandselvas venner

Tiltakshaver merker seg at dersom NVE gir konsesjon etter alternativ B kan Jørpelandselvas Venner akseptere en slik overføring begrunnet med at en dermed unngår konfliktfylte inngrep ved Kalddalstjørn. Videre mener Jørpelandselvas Venner at det må stilles krav til en eventuell konsesjon, tilsvarende uttalelsen fra Naturvernforbundet i Strand. Tiltakshaver viser derfor til kommentarer gitt over. Samme gjelder angående prosess rundt konsesjonssøknad.

Strand Jørpeland speidergruppe

Speidergruppa ønsker primært at en går for alternativ B. Om opprinnelig alternativ likevel skulle bli valgt understreker speidergruppa viktigheten av at terskelen må bygges minst mulig synlig, samt at det må være mulig å krysse elven over terskelen. Eventuell anleggsveg må ikke være åpen for allmenn ferdsel. Tiltakshaver har ingen innvendinger mot innspillet, og tar det til etterretning."

NVEs kommentarer og vurderinger

Jørpeland Kraft AS har søkt konsesjon for overføring av vann fra Solheimsåna til Jøssang kraftverk i Strand kommune. Opprinnelig ble det søkt om å føre vannet fra Solheimsåna i rør til en bratt kløft over Kalddalstjørn. Der skulle vannet falle fritt ned til et myrområde mellom brattkanten og Kalddalstjørn. I myrområdet skulle vannet føres i en kanal ut til tjernet. 50-100 meter nedstrøms utløpet av Kalddalstjørn skulle vannet tas inn på trykktunnelen til Jøssang kraftverk via en svingesjakt.

Begrunnelsen for tiltaket henger sammen med konsesjonen som ble gitt 15. desember 2006 til bygging av Jøssang kraftverk. Det ble opprinnelig søkt om å overføre en betydelig del av Solheimsånafeltet via Buksetjørnene til Svortingsvann. Denne overføringen ble det imidlertid ikke gitt konsesjon til. Søker forklarer at dette er årsaken til at den nå omsøkte overføringen ikke ble vurdert inntil konsesjonen forelå. Viser også til søkers kommentar til tilleggssuttalelsene ovenfor, der søker beskriver bakgrunnen for å søke.

Søknaden ble sendt på høring med 3 måneders høringsfrist. Deretter ble alle innkomne høringsuttalelser kommentert av søker. 1 juli 2009 ble det avholdt en sluttbefaring hvor alle som hadde uttalt seg ble invitert. På sluttbefaringen ble det diskutert andre utbyggingsmuligheter. Søker la da frem alternativ B. Alternativ B tar vannet fra Solheimsåna rett ned i tunnel og videre til tilløpstunnelen til Jøssang kraftverk. Forslaget ble deretter sendt ut på en kort høringsrunde med 4 ukers høringsfrist til alle de som var på befaringen samt til de som hadde merknader til den opprinnelige søknaden. Uttalelsene ble deretter kommentert av søker.

Fylkesmannen i Rogaland uttalte at det bør fremmes en ny søknad for alternativ B, og at den måtte ut på en ordinær høringsrunde. NVE er ikke enig i dette synet. Grunnkjernen i den opprinnelige søknaden er overføring av Solheimsåna. Det nye alternativet omfatter også overføring av Solheimsåna. Forskjellen mellom de to alternativene ligger i hvordan vannet skal overføres. Ettersom det nye alternativet fører til færre inngrep rundt Solheimsåna og unngår helt inngrep i Kalddalsområdet, medfører dette at alt. B gir færre inngrep totalt sett. NVE mener derfor at alternativ B ligger innenfor de forandringene som kan gjøres i en søknad uten å starte søknadsprosessen på nytt.

Fagrapportene som ble utarbeidet i forbindelse med søknaden omhandler virkninger på biologisk mangfold, landskap, kulturminner, landbruk og andre brukerinteresser. Både Solheimsåna og Kalddalstjørn-området er tatt med i rapportene, ettersom de ble laget med utgangspunkt i den opprinnelige planen. Alternativ B vil utelukkende medføre inngrep i Solheimsåna, og NVE mener dermed at grunnlaget for å vurdere konsekvensene for naturmiljøet er tilstrekkelig dekket for begge alternativene.

På bakgrunn av søknaden og tilhørende fagrapporter, høringsuttalelser med kommentarer og befaringer, mener NVE saken er tilstrekkelig belyst. NVE har vurdert om det bør gis konsesjon til tiltaket. Nedenfor følger en gjennomgang av NVEs vurdering av de ulike temaene med kommentarer. I vurderingen er de to alternativene blitt vurdert opp mot hverandre der det er naturlig.

NVEs vurdering

Inngrep

I alternativ A er det planlagt å anlegge ca. 350 meter ny vei fra dagens hyttevei til der terskelen i Solheimsåna skal ligge. Det vil bli nødvendig å bygge en terskel som er ca. 25 meter lang og 1-2 meter høy. Inntaksstedet er preget av svært grov ur, så det må sannsynligvis sprenges for å kunne sette opp terskelen. Som følge av terskelen vil det dannes en liten inntakskulp som i følge planene ikke vil overstige dagens elvebredd. Videre vil det være behov for ca. 300 meter med rørgate fra Solheimsåna og over til brattkanten ned mot Kalddalstjørn, og myrområdet mellom brattkanten og Kalddalstjørn er nødt til å kanaliseres. Ca. 50-100 meter nedstrøms utløpet fra Kalddalstjørn vil inntaket føre vannet inn på trykktunnelen til Jøssang kraftverk. Tiltaket vil føre til tap av 5 dekar inngrepsfri natur i sone 2.

I alternativ B vil inntaket bli flyttet ca. 250 meter nedstrøms for inntaket i alternativ A. Det vil være behov for ca. 200 meter ny vei fra dagens hyttevei. Ved inntaket anlegges en lav terskel med en lengde på ca. 20 meter. Inntakskonstruksjonen og terskel kan etableres på fjell i dagen. Fra inntaket føres vannet i tunnel ned til tilløpstunnelen til Jøssang kraftverk. Det vil dermed ikke bli etablert noen rørgate i forbindelse med alternativ B. Tiltaket vil ikke føre til tap av inngrepsfri natur.

Behov for vei

Begge alternativene legger opp til å etablere en permanent anleggsvei fra eksisterende vei til inntaket i Solheimsåna. NVE mener det i begge tilfeller er best å anlegge permanente veier. Vi har vektlagt behovet for vedlikehold av inntaksdam. Vi konstaterer at Speidergruppa, som er hyppig brukere av området, mener en permanent vei vil være avlastende for dem.

Økt slukeevne

Søker har bedt NVE vurdere om økt slukeevne fra 1,5 m³/s til 3,5 m³/s ved en ev. utbygging av alt. B. er mulig. På grunn av at vannet blir ført direkte inn i svingesjakten som blir skråboret med en diameter på 2,44 meter kan slukeevnen økes. I alt. A var slukeevnen beregnet etter en teknisk og økonomisk optimalisering av overføringskapasiteten. Denne begrensingen faller nå bort. I følge søker vil en økt slukeevne gjøre prosjektet mer lønnsomt og det vil begrense flomtoppene i elva.

En slik vesentlig økning av slukeevnen er en forandring av det hydrologiske grunnlaget for prosjektet, og går således utover det NVE mener kan forandres i prosjektet uten å sende forslaget ut på ny høring.

Videre synes NVE etter å ha gått gjennom de hydrologiske dataene, at en økning av slukeevnen til 3,5 m³/s vil være en dramatisk økning i forhold til de vannføringsdataene som foreligger. Basert på vannføringskurvene som er presentert i søknaden mener NVE at en økning i slukeevnen med 2 m³/s vil medføre en reduksjon i antall dager med overløp, spesielt i perioden januar - mars og i september.

Den omsøkte slukeevnen på 1,5 m³/s vil etter NVEs mening gjøre at vassdraget beholder noe av sin naturlige dynamikk.

Minstevannføring

Søker har foreslått en minstevannføring på 33 l/s hele året. Dette tilsvarer alminnelig lavvannsføring. I følge søker vil minstevannføringen være gunstig for det biologiske mangfoldet i og rundt elven, og opprettholde et fuktig klima i skogen nære elva.

I høringsuttalelsene fra Fylkesmannen i Rogaland, DNT og i felles uttalelsen fra Jørpelandelvas venner og Naturvernforbundet, blir det påpekt at minstevannføringen bør være høyere enn 33 l/s hele eller deler av året. Strand kommune ber i sitt vedtak om at NVE bør vurdere å øke minstevannføringen utover 33 l/s i sommerhalvåret. Felles for alle uttalelsene hvor minstevannføring blir trukket frem er hensynet til landskapet og følgene for turistnæringen, og tap og redusering av biologisk mangfold.

NVE er enige i at minstevannføring hele året er nødvendig, både for å bevare det fuktige klimaet i og rundt elveleiet samt for å sikre levevilkår for vanntilhørende arter. Ettersom elveleiet til Solheimsåna er sterkt preget av grov ur kreves det nokså stor vannføring før elva er synlig vannførende. Dette gjelder særlig hvor inntaket var planlagt i den opprinnelige søknaden. Der Solheimsåna krysser veien til Preikestolen er elveleiet nokså bratt samtidig som det er grov ur. Dette gjør at det også her kreves stor vannføring for at elveleiet skal dekkes av vann.

Ytterligere kommentarer vedrørende minstevannføring finnes under NVEs kommentarer til manøvreringsreglement Post 14.

Landskap

Gjennom høringsuttalelsene har det kommet frem at mange er negative til at Solheimsåna blir fratatt vann med hensyn til den effekten det har på inntrykket av elva og Jøssangfossen i landskapet. NVE mener at på grunn av Solheimsånas grove ur vil elva i liten grad være et viktig landskapselement bortsett fra når det er svært høy vannføring. Men ettersom periodene med høy vannføring i stor grad forekommer utenfor turistsesongen, er ikke dette et moment NVE gir vesentlig vekt i vår vurdering. Basert på den slukeevnen som er omsøkt, vil det fortsatt forekomme perioder med stor vannføring i våte år, men hovedsaklig utenfor turistsesongen. Vi viser også til punktet om minstevannføring ovenfor.

Jøssangfossen vil miste ca. 50 % av vannføringen med en utbygging. Etter NVEs syn er dette tilstrekkelig til å opprettholde Jøssangfossen som et betydelig landskapselement. I tillegg vil fossen i flomperioder fortsatt ha store vannmengder.

Søker har vurdert terskelbygging for å sikre at elva tilstrekkelig vannføring i området der Solheimsåna krysser Preikestolveien som et avbøtende tiltak. NVE mener at terskelbygging i det området vil virke mot sin hensikt. Området er preget av grov ur og ved å forandre på elveløpet kan det oppstå ustabilitet og ved flommer kan elveløpet få skader. NVE mener derfor at terskelbygging skal unngås.

NVE registrerer at en utbygging etter alternativ A vil føre til bortfall av 5 dekar inngrepsfri natur, sone 2. Alternativ B medfører ikke tap av inngrepsfri natur.

Naturmiljø og biologisk mangfold

I følge utredningene karakteriseres det berørte området som forholdsvis trivielt med tanke på naturmiljø og biologisk mangfold, med Kalddalsområdet som unntak. I fagrapporten om virkninger på biologisk mangfold fremheves et område rundt Kalddalstjønn som lokalt viktig naturtype uten nærmere beskrivelse. Området er også registrert som viktig leveområde for orrfugl og storfugl. Sør for Kalddalstjønn ble det også observert flere tomme reirhull etter dvergspett. Dvergspett har status som sårbar i Norsk rødliste 2006.

Strand kommune har klassifisert Kalddalstjøna som en insektslokalitet, først og fremst på grunn av en stort mangfold av vannlevende insekter. Området rundt er registrert som lokalt viktig naturtype.

Jørpelandselvas venner har i sin uttalelse listet opp en rekke arter som de har registrert i området. Blant disse er den rødlistede lavarten *Pachyhiale carneola* som er i kategori VU (sårbar). Lavarten ble påvist langs østsiden av Solheimsåna på strekningen der tiltaket er planlagt. *Pachyhiale carneola* er en lavart som vokser på løvtrær og er ikke spesielt fuktighetsavhengig.

Flere av uttalelsene har poengtert at Kalddalsområdet bør tas ut av prosjektet på grunn av de biologiske kvalitetene i området. Ved en utbygging etter alternativ B vil Kalddalsområdet forbli urørt.

NVE ser at alternativ B vil redusere virkningene av tiltaket på naturmiljøet og det biologiske mangfoldet i stor grad sammenlignet med alternativ A. At Kalddalsområdet kan forbli urørt er svært viktig og NVE vil poengtere at en utbygging etter alternativ A ville ha en mye større grad av negative konsekvenser enn en utbygging etter alternativ B. Ettersom det i alternativ B ikke er nødvendig å hugge skog langs elva annet enn akkurat ved inntaket, anser ikke NVE den rødlistede lavarten *Pachyhiale carneola* som særskilt utsatt ved denne utbyggingen. Tiltaket vil etter NVEs mening ivareta levevilkårene for denne lavarten langs Solheimsåna.

Friluftsliv og turisme

Det berørte området er i Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK) avsatt til område hvor allmenne friluftsinnteresser bør prioriteres. Tiltakshaver har i sin søknad listet opp turgåring og jakt som de viktigste friluftaktivitetene. Tradisjonelt har Kalddalstjørna blitt brukt til skøyting vinterstid, og er i den grad det fortsatt er nok is brukt av lokalbefolkningen. I fagrappporten oppgis tiltaket til å ha middels negativ konsekvens for friluftsliv, og at tiltaket vil kunne føre til redusert opplevelsesverdi. Ved en utbygging etter alternativ A vil økt gjennomstrømming i Kalddalstjørna gjøre at vannet vil egne seg dårlig som skøytevann.

Turisme er ikke tatt opp i søknaden men søker kommer inn på temaet i kommentarene til uttalelsene. Det er først og fremst Solheimsåna og Jøssangfossen som blir trukket frem i høringsuttalelsene som interessant for turistene. Søker sier i sine kommentarer at Solheimsåna har lav vannføring om sommeren i turistsesongen og at der Solheimsåna krysser Preikestolveien består elva av mye grov ur. Når det gjelder Jøssangfossen sier søker at prosjektet legger opp til å beholde over 50 % av vannmengden (57 % ved utløpet i sjøen).

I høringsuttalelsene var det særlig Kalddalsområdet sine kvaliteter med urørt natur og biologisk mangfold, og Solheimsåna og Jøssangfossen sine egenskaper som landskapselementer som ble trukket frem. Så å si samtlige uttalelser var kritiske til en utbygging som berørte Kalddalsområdet. Ved en utbygging etter alternativ B vil denne biten av utbyggingen falle bort.

Fylkesmannen, DNT og Jørpelandselvas venner påpeker at Solheimsåna krysser Preikestolveien og at elva således er en del av totalopplevelsen for turister på vei til Preikestolen. De uttrykker også bekymring for at Jøssangfossen vil bli redusert.

NVE mener at det er en vesentlig mindre ulempe ved alternativ B. Da vil en unngå inngrep i Kalddalsområdet, og dermed bevare landskapet og det biologiske mangfoldet som finnes der. Hva angår Solheimsåna og Jøssangfossen deler NVE syn med tiltakshaver om at i turistsesongen vil det naturlig være lite vann i elva. Når elva i tillegg går i grov ur på stedet gjør dette at elva sjelden har et visuelt uttrykk som en elv med stor vannføring.

NVE anser at Preikestolenområdet ikke påvirkes i nevneverdig grad av en ev. utbygging.

Kulturminner

Det er registrert kulturminner på Lunnarstøl ved Jøssangåna og på Selemork ved Kalddalsbekken. Fagrapporten påpeker at redusert vannføring i Kalddalsbekken vil kunne endre bygningsmiljøet og helhetsinntrykket av husmannsplassen på Selemork. Kulturminnene ved Jøssangåna vil ikke bli endret som følge av utbyggingen, heller ikke den historiske lesbarheten. Totalt sett er konsekvensen for kulturminner satt til liten negativ.

Rogaland fylkeskommune har ingen merknader utover at de forutsetter at Kulturminneloven, jfr. § 8, 2. ledd, blir fulgt. Det var ingen andre som kommenterte kulturminner spesifikt, men Jørpelandselvas venner gikk sterkt i mot inngrep i Kalddalsområdet og Selemorkområdet.

NVE ser at en utbygging etter alternativ B vil opprettholde vannføringen i Kalddalsbekken og dermed ikke berøre Selemorkområdet. Kulturminnene i Jøssangåna er ikke av en slik art at de er av nasjonal verdi, og ettersom de blir i liten grad berørt av en ev. utbygging, vektlegger ikke NVE dette temaet i den videre vurderingen.

Jordbruk og skogbruk

NVE kan ikke se at det planlagte prosjektet har nevneverdige negative konsekvenser for jordbruk og skogbruk. I fagrapporten bemerkes det at en utbygging i Solheimsåna vil kunne virke flomdempende for jordbruksarealene i de nedre deler av vassdraget.

Produksjon og økonomi

En bedre utnyttelse av allerede utbygde vassdrag er i tråd med regjeringens politikk. Den planlagte overføringen skal kobles på tilløpstunnelen til Jøssang kraftverk som er under bygging. NVE mener den planlagte overføringen kan ses på som et utvidelsesprosjekt.

Vannet som overføres er regulerbart ettersom inntaket i Solheimsåna ligger høyere enn magasinet Dalavatnet. Dermed er dette et type prosjekt som skal prioriteres i henhold til NVE prioriteringskriterier. Et annet moment er at denne overføringen mest sannsynligvis raskt kan la seg gjennomføre, ettersom arbeidet med Jøssang kraftverk er i gang og arbeidet med kraftverket og overføringen kan gjøres parallelt.

I følge søker er de ca. 6 GWh fra Solheimsåna et viktig økonomisk bidrag og er således en viktig del av Jøssang kraftverk utbyggingen. Ut fra en teknisk/økonomisk vurdering har vi ingen innvendinger mot prosjektet. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Overføringen vil bli en del av Jøssang kraftverks kraftproduksjon, og vil således bidra med inntekter til kommune og stat.

Konkurrerende planer

NVE mottok en uttalelse fra Småkraftentreprenørane hvor de kort presenterte et prosjekt som planlegger å utnytte vannet i Solheimsåna. De ber NVE om å avvente Jørpeland Kraft AS (JK) sin søknad til fallrettighetene er avklart.

NVE har ikke mottatt noen søknad eller annen informasjon om prosjektet, annet enn det som står i høringsuttalelsen i denne saken.

NVE har vurdert prosjektene og ser klare fordeler med JK sine planer, spesielt etter at alternativ B har blitt aktuelt. Slik NVE ser det innebærer JKs planer færre inngrep og vil i tillegg ha mulighet til å regulere vannet som overføres. Vi viser også til punktet om produksjon og økonomi ovenfor.

NVEs konklusjon

NVE ser at alternativ B vil gi færre inngrep, først og fremst ettersom hele Kalddalsområdet unngår utbygging. I tillegg blir inngrepene ved inntaket i Solheimsåna også redusert ved en utbygging etter alternativ B. Etter NVEs oppfatning er de planlagte inngrepene i Kalddalsområdet etter alternativ A store i forhold til kraftutbyttet på 0,4 GWh. For alternativ B mener NVE at inngrepene samlet sett er relativt begrenset.

Det kommer også frem av høringsuttalelsene at inngrepene i Kalddalsområdet var noe som burde unngås. Flere av uttalelsene kunne godta en utbygging hvis området ble tatt ut av prosjektet. NVE har vektlagt dette i sin vurdering.

NVE merker seg at Fylkesmannen i Rogaland går i mot en utbygging, både den som det opprinnelig ble søkt om og alternativ B. Fylkesmannen påpeker også at NVE av prinsipp ikke burde ha behandlet søknaden og anser den som en bit-for-bit utbygging. NVE er av den oppfatning at tiltaket kan ses på som et utvidelsesprosjekt og bidra til ny regulerbar kraft. NVE mener det er viktig å fremme vannkraftprosjekter som utnytter eksisterende magasiner og produksjonsanlegg (opprusting- og utvidelsesprosjekter), og som gir tilgang på regulert kraft. Tilgang på regulert kraft tillegges vekt fordi NVE ser at en stor del av forventet tilgang på ny kraft vil være uregulert kraft fra vindkraftparker og småkraftverk.

NVE har også vektlagt at den planlagte overføringen vil være et viktig bidrag til kraftproduksjonen og lønnsomheten til Jøssang kraftverk.

Konklusjon etter vassdragsreguleringsloven

Etter en samlet vurdering av søknaden, tilleggssøknaden, høringsuttalelsene, kommentarene til uttalelsene samt befaringer, har NVE kommet til at fordelene og nytten ved overføring av Solheimsåna slik som foreslått i alternativ B, er større enn ulempene for allmenne og private interesser. Dermed er vassdragsreguleringslovens § 8 oppfylt. NVE anbefaler derfor at Jørpeland Kraft AS får tillatelse til å overføre vann fra Solheimsåna og Jøssangåna etter § 8 i vassdragsreguleringsloven på de vilkår som følger vedlagt.

Konklusjon etter oreigningsloven

NVE mener det ikke er behov for å gi tillatelse etter oreigningsloven da tiltaket får tilstrekkelig hjemmel til ekspropriasjon etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1.

Kommentarer til vilkårene

Forslagene til konsesjonsvilkår er basert på standard konsesjonsvilkår. Noen av vilkårene har ikke relevans til det omsøkte prosjektet og er ikke tatt med. NVE finner det ikke nødvendig å kommentere de postene der det foreslås brukt standardvilkår uendret eller det ikke har kommet innspill i høringsuttalelsene. For de øvrige postene har vi følgende kommentarer:

Post 1 - Konsesjonstid

Jørpeland Kraft AS (JK) er eid med 2/3 av Lyse Produksjon AS som er et 100 % offentlig eid selskap. JK må derfor også regnes som et offentlig selskap, og konsesjonen kan da gis på ubegrenset tid.

Post 2 - Konsesjonsavgifter og næringsfond

NVE foreslår at avgiftene settes til kr. 24,-/nat.hk. til kommunen og 8,-/nat.hk. til staten. Dette samsvarer med hva som er vanlig ved nye konsesjoner.

I denne saken er det ikke fremmet krav om næringsfond. NVE anser på bakgrunn av prosjektets begrensede størrelse, samt at ulempene og inngrepene ved en ev. utbygging er såpass små, at det ikke er behov for å opprette et næringsfond.

Post 7 - Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold tilsyn m.v.

NVE vil bemerke at vilkåret gir hjemmel for godkjenning av planer, tilsyn med utførelsen, senere vedlikehold av utbyggingen samt opprydding av anleggsområder og landskapsmessige tiltak. Ved godkjenning av detaljplaner vil NVE legge vekt på at de tekniske inngrepene skal få en god utforming.

NVE påpeker at standardvilkåret har krav om at kommunene skal ha anledning til å uttale seg om planer for anleggsveier, massetak og plassering av overskuddsmasser. Dette sikrer etter vårt syn kommunenes deltagelse i detaljplanleggingen. Forhold angående utforming og plassering av fysiske inngrep som er tatt opp i høringsuttalelsene er tidligere kommentert under pkt. "Landskap" og vil bli ytterligere behandlet i forbindelse med detaljplanleggingen av konsesjonsgitt anlegg

Post 9 - Automatisk fredete kulturminner

Vi minner om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jfr. kulturminneloven § 8, og viser ellers til konsesjonærens ansvar etter post 6.

Post 10 - Forurensning

Konsesjonæren må søke Fylkesmannen om dispensasjon av forurensende utslipp i byggeperioden.

Post 14 - Manøvreringsreglement m.v.

Vi viser til vedlagte og oppdaterte manøvreringsreglement og kommentarer til manøvreringsreglementet. Ettersom dette er en overføring til Jøssang kraftverk har vi tatt utgangspunkt i gjeldende manøvreringsreglement og gir i dette tilfellet et oppdatert forslag.

Kommentarer til manøvreringsreglement

Post 1 - Reguleringer og overføringer

Vi anbefaler at følgende setning tas med i det oppdaterte manøvreringsreglementet:

"Moslifeltet (6,7 km²) tas inn på tilløpstunnelen til Jøssang kraftverk via Solheimsåna."

Post 2

NVE anser minstevannføring på berørt strekning i Solheimsåna som et relevant avbøtende tiltak. Behovet for minstevannføring knytter seg først og fremst til naturmiljøet, og i noe grad elva som landskapselement. Ved en minstevannføring gjennom hele året bevares det fuktige klimaet i og rundt elveleiet, og sikrer levevilkårene for vanntilhørende arter.

Solheimsåna krysser veien til Preikestolen og er således en del av opplevelsen for turister som drar dit. Elva i seg selv er imidlertid ingen typisk turistattraksjon. En minstevannføring vil bidra til å opprettholde en viss vannføring også i turistsesongen. Kryssningspunktet mellom elva og veien er ca.

1 kilometer nedstrøms for inntaket, så i tillegg til minstevannføringen vil det også være noe tilsig fra restfeltet.

Solheimsåna består av mye grov ur på den berørte strekningen, hvilket gjør at vannføringen kun i korte perioder er stor nok til at elva utgjør et viktig landskapselement. I tillegg er vannføringen i perioden mai - september naturlig lav og elva som landskapselement er lite dominerende. Selv med slipp av alt vann i sommerhalvåret vil inntrykket av elva være preget av grov ur. NVEs anser en minstevannføring, tilsvarende alminnelig lavvannføring, på 33 l/s gjennom hele året som tilstrekkelig.

Med hilsen

Agnås Aas

Vassdrags- og energidirektør

Rune Flatby

Avdelingsdirektør

Vedlegg: Forslag til konsesjonsvilkår etter vassdragsreguleringsloven
Forslag til oppdatert manøvreringsreglement
Søknad m. tilhørende fagrapporter

Kopi m. vedlegg*: Jørpeland Kraft AS, 4100 JØRPELAND
Lyse Produksjon As, Postboks 8124, 4069 STAVANGER

* Kun innstillingen, forslag til konsesjonsvilkår og forslag til oppdatert manøvreringsreglement.

**Forslag til vilkår for tillatelse for
Jørpeland Kraft AS
til å foreta overføring av
Solheimsåna
Strand kommune, Rogaland fylke**

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 19 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren. Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og

vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Solheimsåna og Jøssangåna er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestem-

melse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres

spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utligningsgelige.

12

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for

allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av regulerings- og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr 1, jf § 2 tredje ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

20

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som

fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14, 19 og 21 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Forslag

til

oppdatert manøvreringsreglement for regulering av Jørpelandselva i Strand kommune, Rogaland fylke

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Dalavatnet.....		289,37	287,90			1,47
Liarvatnet		297,25	293,25			4,00
Longavatnet.....		441,00	438,00			3,00
Svortingsvatnet.....		463,50	454,00			9,50

Høydene refererer seg til kraftanleggets egne nivålementer.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Avløpet fra Brokavatnet (0,95 km²) overføres til Venevatnet

Avløpet fra Nedre Buksetjønn (2,00 km²) kan overføres til Svortingsvatnet.

Moslifeltet (6,7 km²) tas inn på tilløpstunnelen til Jøssang kraftverk via Solheimsåna.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Fra Dalavatnet skal det slippes en minstevannføring på 0,7 m³/s hele året.

Fra Storåsfoss skal det slippes 0,5 m³/s hele året.

I Solheimsåna skal det slippes 0,033 m³/s hele året.

Vannføringen ved utløpet av Jørpeland II kraftstasjon skal i perioden 1. mai – 30. november ikke være mindre enn 2,0 m³/s. I perioden 1. desember – 30. april skal vannføringen samme sted ikke være lavere enn 1,5 m³/s.

I løpet av perioden 1. mai til 31. oktober skal det i til sammen 33 dager slippes tilstrekkelig med vann til at vannføringen ved fjorden ikke er mindre enn 4 m³/s. Fordelingen skal være som følger:

1. mai – 21. mai	6 dager
15. juli – 31. august.....	21 dager

1. september – 31. oktober 6 dager

Fylkesmannens miljøvernaveiding kan eventuelt gi pålegg om annen fordeling av vannslippingen, dersom dette anses hensiktsmessig av hensyn til fisk eller fiske. Totalt avgitt volum skal likevel være det samme.

I de perioder det slippes lokkeflommer for å få oppgang av fisk kan fylkesmannen kreve at Jøssang kraftverk har redusert eller ingen driftsvannføring.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.